

in bodo še jasnejše pokazala v bližnji bodočnosti.

Ne mislim tukaj obširno razpravljati, kajera tovarišica je boljša v šoli omožena ali samska, kakor so o tem brezplodno razpravljale naše tovarišice same svoj čas. Vem, da marsikatera učiteljica-mati nadkriljuje svoje samske sotovarišice, gotovo pa je resnica tudi nasprotno. Na kateri strani je premoč, to bi mogla pokazati le natančna in docela nepristranska izvedena statistika v tem oziru. In še kljub temu bi se ne mogli prav zanesti na njo, ker pride pri tem še mnogo drugih momentov v poštev. Povdariti le hočem staro resnico, da je dvema gospodom težko služiti. Da nekateri celo trdijo, da je to nemogoče. Ali je prikrajsan eden, ali drugi; često pa tudi oba. To resnico občutijo prej ali slej vse omožene učiteljice.

Naše cenjene tovarišice stoje danes v kurzu za možitev zelo visoko, kar jim odkrito privoščimo. Saj vemo, da so stale preje v tem oziru precej nizko, čemur so bile krive razmere. Na vsak način pa ni bogalno tega kurza na tako višino samo deštvo odpraviljenje celibata, ampak v precejšnji meri njihove razmeroma ugodne plače. Pri sklepanju zakonov so pri moških že od nekaj imela važna besedo smotne razmere. Gotovo nimajo v sedanjih materialističnih dobi nič manjše. Vsak ne more dobiti milijonarke za ženo in praktični ženi izračunajo, da odgovarja zaslužek žene-učiteljice letni renti 3/4 milijona kron. Zato je pri marsikateremu ženi deviza: ali prav bogato nevesto, ali pa učiteljico. Ako pa taki, samo iz materialističnih ozirov sklenjeni zakoni prinesejo tudi srečo, je seveda veliko vprašanje.

Nadalje ne smemo pozabiti starega pregovora, ki hrani dokaj resnice v sebi, da je ljubezen — slepa. Zaljubljenec si slika zakon v tako lepih in rožnatih barvah, da je pozneje ves razočaran, ko stoji čisto na s cvetjem posuti cesti na bodoč trn. Koliko bi se jih rado vrnilo pozneje s te poti, kjer najdejo več trnja nego cvetja a ni mogoče.

Našega res težkega poklica — če ga vesno izpolnujemo v šoli in zunaj nje — lajki ne poznajo; tudi inteligentni ga vedo le redkokedaj prav ceniti in upoštevati. In kje naj najde učiteljica-žena in mati pobude za svoj poklic in razumevanja, ako ne pri soprogu? To deistvo rodi mnogo zla. Tako razumevanje pa more dobiti samo pri možu, ki ima isti poklic in iste težnje. Nikoli pa ne pri lajku. Mož in žena, oba učitelja, se podpirata drug drugega v izvrševanju poklica in tako se da še dosti dobro premostiti vrzel dolžnosti, ki kličejo učiteljico v šolo in družina na dom. Že v tem slučaju pa mora biti žena-učiteljica res človek in pol, da zadosti svojim nalogom v šoli in doma. Kaj pa šele pri možu lajku!

Mnogo težkoč imajo oblasti že sedaj poslednjim bodo pa še neprimerno več, namestivijo omoženih učiteljic, zlasti tistih, ki se poročajo že preje, predno imajo stalno mesto. Čudim se, da ni v tem oziru posegla nobena tovarišica v temeljko tovarišev Potočnika in Fakina o nastavitvah. Mlade, v javnosti nameščenci poročene učiteljice reflektirajo redvsem na boljše mesta v trgih in mestih, ker imajo ondi svoje može. Te se ne bodo sklicevale na svojo kvalifikacijo in službeno dobo, ampak glavni argument bode zakon in mož. Ako jim oblast ne ugodí, ne bode prav za nje. Ako jim pa ugodí, bodo pa s tem občutno prizadete tovarišice zunaj na deželi, ker niso bile tako srečne da bi že izprva dobile dobro službo s priliko da se lahko omože. Radi tega bodo zakoni še pomnožili pritiskanje kljuk in osebo protekcijo in nima mnogo pomena ustanavljanja načela o nastanitvah.

Še marsikaj bi se dalo omeniti, a za danes naj zadostujejo te misli. Ta zadeva je velike važnosti za bodočnost šole in našega stanu ter se mora rešiti po vsestranskem preudarku. Vsekakor je naredba št. 437 z dne 5. maja 1919 v sedanjih obliki v celoti preuranjena in na škodo šoli in učiteljstvu. Do tega sklepa me je privedlo mnogo razmišljanja o tej stvari, razni razgovori s treznomislečimi tovariši in tovarišicami ter lastno opazovanje. Nikakor pa ne kakršenkoli osebni ali srankarski interes. Naše najvišje načelo bodi vedno — to povdarjam še enkrat — dobrbit šole in učiteljstva.

Moje osebno stališče bi združil v sledeče stavke:

1. Učiteljicam z nestalnim mestom naj ne bode dovoljeno se poročiti.

2. Tudi ni sklepati zakonov tedaj, ako zaročenca oba ne živita stalno v enem in istem kraju.

3. Za sklepanje zakonov učiteljic z lajki, naj da dovoljenje višja šolska oblast od slučaja do slučaja.

4. Učiteljicam, ki imajo že neko dooločeno službeno dobo in se hočejo poročiti izven stanu ter bi bili pomisleki, da bi bil tak zakon v dobrobit šole in učiteljstva, naj se izplača primerno visoka odpravnina.

TIT GRČAR:

Deška ročna dela.

Od dosedaj izraženih mnenj glede deških ročnih del sta mi ugajala dva članka: prvi in v predzadnjem »Tovarišu« To ni pravzaprav nov predmet na ljudski šoli, le poučevanje istega ni bilo vedno praktičnega pomena. Zdi se mi torej neobhodno potrebno, da o tem predmetu temeljito razpravljamo.

Moje mnenje je sledeče:

Deška ročna dela smatram na deželi za praktični pouk kmetijstva, t. j. o lepem vremenu delo na šolskem vrtu, o slabem naprava in poprava kmetijskega orodja. Firvo bi bilo združiti z uro, ki je odvzeta po naredbi prirodnoznanstvenemu pouku za kmetijski pouk. Ura iz prirodnoznanstva ne zadostuje tedensko za praktični pouk v kmetijstvu. V tej uri more učitelj le sam pokazati delo na šolskem vrtu. V prihodnosti k tej priključeni uri, t. j. deška ročna dela pa bi dečki opravljali preje od učitelja pokazano delo. K znanim takim opravilom bi vzel tudi še urejevanje gred (merjenje, določevanje) ter čebelarska dela. Tako bi bil kmetijski pouk, pouk deških ročnih del in kmetijsko risanje združeni v en sam predmet: deška ročna dela.

Poprava in naprava orodja. Za to delo pa je treba prostora in orodja. Najprimernejši je zimski čas, ko ni dela na šolskem vrtu. Na marsikateri šoli bi se našel kotiček, kamor bi se postavil za nekaj denarja star, zavržen skobelnik, ki je za to delo neobhodno potreben. Dalje še nekaj drugega orodja, katerega ima marsikatera šola, kakor: žago, oblič, puha, rezilnik in podobno. Sicer bi pa ta orodja prinašali dečki sami v šolo. Saj jih morajo istotako, če rišemo te predmete.

Glede potrebnega lesa si ne delajmo skrbi. V jeseni, ko dripeljejo drv za šolo, si izberi nekaj lepih, gladkih in ravnih polen, nasekaj lubje, da ne postane črivo ter deni na preprih, da se posuši.

Dosedaj je šlo morebiti vse v redu, toda kako pa naj poučujem, ko sam ne znam. Nič strahu! Naučili te bodo dečki sami. Če si popolnoma neuk, kritizirati boš vendar znal in tuintam pokazati pravi izdelek. Nekateri dečki imajo toliko ročnosti, da se jim boš čudil.

Da to delo koristi v poznejšem življenju, naj navedem samo to, da je gojil na šoli, kjer službujem pred leti tovariš Č. taka dela in da danes tukajšnji okoliški posestniki delajo vse leseno kmetijsko orodje sami doma. Da, celo popolnih kolarijev je dobili, pa brez vsakega izučbenega spričevala. Da je ta ročnost tudi posledica pouka v šoli, je gotovo.

Kakor je potreba zahtevala, da so morali zaprašeni kolovrati zopet iz polstrešja, da jih kmetjska dekleta zopet marsikje vrte in se jim mnogokrat nit stiga, ko nimajo še ročnosti, tako se je tudi vrnil čas, da mora kmetjski gospodar delati zopet grablje, senene vile, delati ročice, tonorišča itd. Pred vojno si dobil grablje za 30–40 vin., sedaj veljajo 25 K. In namesto da bi kmetjski fant v dolgih zimskih večerih »pohajal« in si na lep ali nelep način ubijal čas vcepimo mu veselje do takega dela, ki ga bo opravljati v zimskih večerih v zabavo in lastno korist. Sedaj zna marsikateri kmetjski fant le »luč cepiti«, drugih opravil se ne loti, ker jih ne zna. Z ročnim delom v šoli mu damo vsaj iniciativno. In če vidi enkrat konservativni kmetovalec uspeh tvojega truda, bo pošiljal rad otroka v šolo, spoštoval in upošteval te bo.

Orodje, ki vsled svoje velikosti zahteva več prostora, naj se napravi v manjši obliki — za igračo. To dečkom posebno prija. In ako bo znal napraviti deček grablje za igračo, ki bodo brezhibne, znal bo napraviti tudi one za seno in listje.

Končno naj omenim še deška ročna dela, ki sem jih gojil v zadnjem šolskem letu. »Dečki, namesto da na paši uginate neumnosti, namesto da se v prostem času preganjate in potepate po vasi, nabrusite svoje pišce in napravite na paši ali doma kuhališče, lesene žlice, vilice,

sploh kar kdo hoče.« Po nekaj dnevih so mi nosili učenci kazat svoje proizvode, tudi igrače — lesene — so bile vmes. Dober izdelek sem hvalil na vse pretege. Pri slabem sem omenjal napake. Kar je na bilo za nič, temu je bil kriv slab nožič, les: prihodnič je bilo boljše. Na ta način — delali so tudi v odmorih — so nosili toliko in tako različnega orodja v miniaturi, da sem koncem šolskega leta napravil razstavo teh del. Starši in drugi so bili z menoj vred veseli.

Tovariš, če se z vsem prej navedenim ne strinjaš, svetujem, poskusi to zadnje!

R. GOBEC (Dunaj):

III. mednarodni kongres ženske lige za mir in svobodo.

V dnevih od 10. do 16. julija t. l. je urela ženska liga tretje mednarodno zasedanje, in sicer to pot na Dunaju. Iz inozemstva so bile zastopane: Združene države, Mehika, Brazilija, Japonska, Kitajska in celo črno plemo Zamorcev. Izmed evropskih držav so bile zastopane vse razun Španske in Portugalske. Tudi Jugoslavija ni bila zastopana, temveč samo Hrvaška po dr. Zdenki Smrekar, M. Kučera in M. Quiquerez. Zato sem neoficijalno zastopala jaz Slovenijo, da zamerem moji domovini, osobito mojim tovarišicam poročati vsaj v velikih potezah o delu in uspehih tega kongresa.

Na predvečer kongresa, t. j. 9. julija je bila spominjska slavnost za oba predbojevnika pacifizma: Berto v. Suttner in Alfreda Frieda, katere so se udeležili razun ženskih društev tudi predsednik republike, nadalje znanstveniki, umetniki, uradniki in delavci, vse križem. Sviral je ženski sinfonični orkester.

Predmeti, o katerih se je predavalo in diskutiralo na kongresu, so bili: vzgoja, mladinsko čtivo uspešna uporaba časopisja v dosego dobrih namenov, splošno razoroženje, protest napram militaristični uporabi kolonialnih podanikov, gospodarska politika, mednarodni odnosi, samoodrečba narodov, praktični pacifizem, mednarodni jezik.

Na kratko hočem podati smernice izraženih misli o vzgoji: Monopolizacija šolstva in učiteljšč ne pomeni kulturni napredek, ker vsaka sodobna vlada skuša vzgajati podanike v dosego svojih političnih ciljev. Tako so v Nemčiji vzgajali mlade militariste, v Rusiji komuniste. Šolstvo bodi z ozirom na narodnost in konfesijo popolnoma nevtralnno in spada samo z ozirom na materialno obdrževanje v področje države. — Mladinsko čtivo v šoli in izven nje vsebuje v umetniškem in etsemk oziru najboljšie spise iz domače in svetovne literature vseh časov in narodov, a brez šovinističnih in lukakavih tekstov. Da bode cena mladinskih knjigam kolikor mogoče nizka, naj se ustanovi centralna knjižnica za izdajo mladinskih spisov. — Telesna kazen, koje se nekateri učitelji še vedno poslužujejo, naj se popolnoma odpravi. — Staršem gre pravica soodločevanja pri šolski vzgoji in pouku dece. (Redbinski sestanki pod vodstvom učiteljev.)

Naivečja pozornost se je posvečala pitanju, kako bi se najuspešneje zamogla preprečiti nova katastrofalna vojna. V tem slučaju ne zadostuje, da se vpliva na diplomate, temveč na ljudstvo, in sicer tudi individualno na posameznika. Kajti ljudstvo je, ki radi vojne največ trpi zato bomo našli pri niem največ odmeva za to misel. In če ljudstvo enovoljno noče vojne, ga nobena državna institucija in nobena pretinja od strani vlade k temu ne more prisiliti.

Razglas ententnih diplomatov glede celotnega razoroževanja se tako dolgo ne more smatrati kot resno voljo za mir, dokler te države same ne odložijo orožja. A medtem, ko one pritiskajo na druge države, se same potaplajo v militarizem. Nezaupanje do Zaveze narodov in njegovo dolečob od strani nastalih držav je popolnoma umljivo in umestno radi nedostojnosti, ki jo kažejo merodajni ententni činitelji v izvrševanju najvišjih principov.

Zato hoče ženska liga med narodi delovati na to, da ti zahtevajo med drugim: 1. sprejem vseh suverenih držav, ki priznavajo pogoje članstva, v Zavezo narodov, 2. Zbornica Zaveze narodov naj ima pravico, da pošlje zastopnike vseh dežel in ne samo štiri v ožil svet, 3. Pravo sodelovanja pri sestavi Zaveze naj ima zbor in ne svet.

V prvi vrsti pa je potreba, da se odpravijo notranji vzroki, ki dajejo povod k razporom med državami, in to je med drugim gospodarska konkurenca, od katere bogatijo samo posamezniki (vojni

dobičkarji), medtem ko je velika masa tudi v ententnih deželah porazena in prikrajsana.

Vsa produkcija na gospodarskem polju ni zamišljena v obče dobro, temveč v smeri dobička. Zato je treba pravičnih pravnih odnošajev na eni strani med delodajalci in delavci, na drugi strani med producenti in konsumenti v obče. Tu so zavzele nekatere žene skrajno stališče, da se odpravi privatna posest višjih podjetij (trusti), druge mislijo, da koreninijo vzročji gospodarske bede v skupnem delovanju gospodarskih, pravno-politiških in duševnih ustrojov, ki dajo podlago celotnemu socialnemu organizmu. Zato ni zadosti delovati samo v eni smeri za odpravo gospodarskih nedostatkov, še manj pa s silo kakor nam kaže poraz komunistične vlade v Rusiji.

Medsebojna odvisnost držav je danes večja kakor nekdati, zato se naj v svrhu prostega trgovanja in prometa odpravi v zmislu Cobdenovega oznanjevanja zapiranje mej, ki ne škoduje le sosednjim državam, temveč tudi istim, ki same to store in hočejo s tem pritiskati na druge dežele. To pomeni nadaljnjo propadanje svetovnega gospodarstva. Za vse ljudi ima svet dovolj živeža in dela. Prišle so mi pri tem izreku na misel besede našega domačega pesnika:

»Za vse je svet dovolj bogat in srečni vsi bi bili, ko kruh delil bi z bratom brat s prav srečnimi čutili.« Gregorčič.

Dva poldneva so posvetile praktičnemu pacifizmu in referentije so poročale v uspehih v svojih državah. Amerikankke stoje na strogo mednarodnem stališču. Zdi se mi — naj se mi dovoli osebna opazka! — kolikor imam do časopisnih vpogleda v to stvar, da si ljudje pacifizem različno razlagajo. To se je pokazalo tudi na kongresu, Francozinje, ki so istih misli z Amerikankami, so torej morale početje francoskih političnih činitelev strogo obsolati.

V Jugoslaviji si zamorem zamisliti goitev in širjenje pacifizma samo v okviru plemenite narodne vzgoje, kajti mi imamo še ljudi, ki bi praktičnemu pacifizmu na ljubo bili pripravljene zatajiti svoje pokoljenje. So narodi, pri katerih ni več treba buditi narodne zavesti (Nemčija, Francija), a pri nas je narodna zavest kot predpogoji pacifizmu prepotrebna in tega ne smemo pozabiti.

Mislim, da imamo Slovenci v Presernu najboljšega predhodnika pacifizma in on se je že v svojih dneh zavedal misije, ki mu jo je naročila pesniška muza. V »Zdravici« pravi:

Žive naj vsi narodi,
ki hrepené dočakat' dan,
da koder solnce hodi
preprih bo iz sveta pregnan;
ko rojak prost bo vsak,
ne vrag, le sosed bo mejak!

Radi pomanjkanja prostora sem moral poročilo kritični na najtehtnejša vprašanja in napraviti samo nekaj izvleček o delu ki ga je izvršil kongres v teku enega tedna, ki pa pomeni zopet veliki korak naprej v smeri svetovnega miru in vseobče pravice.

Iz naše organizacije.

Skupne zadeve.

I. Skupščina UJU poverjeništvu Ljubljana dne 3. in 4. septembra t. l. v Rogški Stolini.

DELEGATI.

XV. BELOKRANJSKO UČIT. DRUŠTVO.

46. Barle Konrad — Metlika, 47. Šoštarčič Aleš — Bojanci, 48. Zalar Joško — Metlika, — Namestniki: 39. Novak Gregor — Črnomelj, 40. Zakrajščekova Marija — Metlika, 41. Božičeva Vida — Suhor.

XVI. KONJIŠKO UČIT. DRUŠTVO:

49. Malenšek Alojzij — Konjice, 50. Kržič Janko — Špitalič, 51. Bezljaj Marija — Žiče. — Namestniki: 42. Strigl Anton — Kobilje, 43. Berov Alojzij — Čadran, 44. Mravljak Karol — Zreče.

XVII. LITIJSKO UČIT. DRUŠTVO.

52. Andoljšek Bernard — Litija, 53. Vrščaj Zinka — Zagorje ob Savi, 54. Levstik Janko — Zagorje ob Savi, — Namestniki: 45. Levstik Marica — Zagorje ob Savi, 46. Okorn Vinko — Višnja gora.

Vsa ona društva, ki še niso prijavila delegatov, nujno prosimo, da store to čimprej! Samostojne predloge in nasvete je treba priglasiti pri poverjeništvu vsaj tri dni pred skupščino, sicer ne pridejo v razpravo.

Poverjeništvu Ljubljana.

Društvene vesti.

+ Učiteljsko društvo za politični okraj Ljutomer je zborovalo dne 21. julija t. l. v Slatini Radinici. Udeležba prav dobra. Pred zborovanjem se je vršila pevska vaja za učiteljski koncert v Ljutomeru, ki nam je vzela tudi mnogo zborovalnega časa.

Po otvoritvi zborovanja pozdravi tov. predvodnik Mavrič zlasti mnogobrojne, zelo ljube goste iz Trbovelj, (viharno ploskanje), Hrastnika, Ljutomera, Maribora in Zagreba, nadalje nove članice tovarišice Miklavč in tovariša Čeha in Bratkoviča. Naznanj tudi, da se mora dnevni red zaradi prekratko odmerjenega časa izpremeniti.

1. Proslava petdesetletnice obstoja učiteljskega društva za politični okraj Ljutomer. Sprejeto se: Proslava se vrši 7. avgusta 1921 v Ljutomeru po sporedu: a) maša za umrle članice, b) slavnostno zborovanje, c) skupen obed, d) koncert.

2. Volitev delegatov za skupščino UJU, pov. Ljubljana v Rogaski Slatini. Izvoljena sta tovariša Ivanjšič in Cvetko, namestnika tov. ga Mavričeva in tov. Mikl, namestnikom predsednika se imenuje tov. Zacherl.

3. Vraščanje sprejema društva meščansko-šolskih učiteljev v UJU, pov. Ljubljana. Po živahni debati, v katero so posegli tovariši Ivanjšič, Cvetko, Herzog in Kovačec, se sprejme sklep: Sluga v stanovskih zadevah nam gre pred posebnimi težnjami strokovnega učiteljstva, ki lahko v posebnih kroških rešuje svoje specialne zadeve. Delegati naj na skupščini glasujejo proti sprejemu.

4. Nasveti, a) Tov. Mavrič: Društvo krajevne zaščite dece za sodni okraj Gor. Radgona se je pred kratkim ustanovilo ter išče članov in zapornikov. Za učitelja hvaležno polje dela, kateremu se naj ne odteguje.

b) Tov. Cvetko: Pozivlja učiteljstvo k ustanovitvi pevskih društev in prirejanju javnih predavanj.

5. Zapisnik zadnjega zborovanja se po nekaterih opombah odobri.

6. Poročilo višjega nadzornika za kmetijstvo g. Znidariča. Tov. Mavrič predlaga, da se poročilo preloži na dan 27. julija t. l., ko se v Radinici zberejo tovariši istih šol, na katerih se s prihodnjim šolskim letom otvorijo kmetijsko-nadaljevalni tečajji. Tedaj bodo sklepali natančneje o pouku v nameranih tečajjih. Sprejeto.

7. Predavanje tov. Ivanjšiča o prirodopisnem pouku v ljudski šoli. Podal nam je zgodovinski razvoj prirodopisnega pouka od Aristotela in Plinija preko Verolama in Darvina do Lübera, Jangeja in Schmella. Pokazal nam je zgodovinski razvoj raznih idej ter prišel končno do vsika svojega zanimivega predavanja: Kako obravnavati prirodopisni objekt na posameznih stopnjah. V tem nas je zmotil živžig odhajajočega vlakca. Prekinjeno predavanje se nadaljuje na zborovanju meseca novembra.

Tajnik. Korošec

Iz Jugoslavije.

— Seja višjega šolskega sveta se vrši danes. Vzpored seje obseza po večini imenovanja učnega osebja na ljudskih, meščanskih in srednjih šolah. Natančneje poročilo prinesemo v prihodnji številki.

— Vozne ugodnosti na državnih železnicah. Ministrstvo za promet je pooblastilo inšpektorat državnih železnic v Ljubljani, da sme za eno potovanje izdati nakaznice za polovično vozno ceno: J. aktivnim častnikom v uniformi ali v civilni obleki in njih rodbinam (višji imajo pravico do vseh treh razredov, nižji pa samo do II. in III. razreda) in 2. vojaškim uradnikom, državnim civilnim uradnikom in učitelji narodnih šol in njih rodbinam kakor tudi vpokojencem te vrste in njih vdovam in otrokom, dalje slugam in njih rodbinam (višji uradniki imajo pravico do vseh treh razredov, nižji uradniki do drugega in tretjega razreda, sluge na samo do tretjega razreda). Podrobnejše podatke o tej novi ministrijski odredbi prinaša »Uradni List« št. 91.

— Za posl. Brandnerja. Na držne in nepremišljene besede, ki si jih je dovolil posl. Brandner na račun trboveljskega učiteljstva oziroma učiteljstva sploh, smo prejeli iz Trbovelj sledeče vrste v objavi: Če tudi delajo tukajšnje socialne razmere, kakor pogosto pomanikanje domače vzgoje, prenapolnjeni razredi, delavsko mezdno gibanje, pohajanje samošči prepuščene mladine, velike težkoče, vendar pripoznavajo razna ravnateljstva srednjih, meščanskih in strokovnih šol, da dajo trboveljske šole v obče prav dober material. Pa tudi brez nadaljnjih študij se vzpne naš ljudskošolski učenec do poduradniške, da, celo uradniške stopnje. Kar vpliva neugodno na delavstvo in kvari državni čit, to zanašajo priselenci. Večina učiteljstva, posebno gmotno manj odvisnega, je bila že pred vojno naravno delavna; samo tej gre zasloga, da Trbovlje niso bile nemška postojanka s kako šulferajnsko šolo. Slovenska pesem

se je že takrat zojila. Pred seboj vidim Vidovdanski program tukajšnje šolske slavnosti v »Delavskem domu«. 1. Slavnostni govor (J. Velkavrh). 2. Pesem o Vidovdanu, deklamacija. 3. Na Kosovem, alegorična scena z deklamacijami. Osebe: Srbija, Hrvatska, Slovenija, Primorje, Korotan. (T. Seliškar). 4. Naš Korotan, deklamacija. 5. Minerji, deklamacija. — Meni staremu možu, so stopile solze v oči, ko so izvajale deklice dušo pretreščujoče narodne slike in deklamacije, vse v narodni noši. Taka prireditev učinkuje. Uprizorile so se v blagodejne namene otroške predstave, prosvetni učiteljski krožek izvaja diletantske predstave, izborni pevski zbor »Zvon« je in bo še pokazal moč domače pesmi, zanimiva razstava ženskih ročnih del je žela občo polivalo, izleti višjih razredov v Ljubljano, tem pa celo na Bled, so pokazali učenecem oziroma učenkam lepoto domovine, da jo morajo vzljubiti. Zaslužno je tudi delovanje učiteljstva pri raznih narodnih društvih, zlasti pa še pri društvu za varstvo otrok. Vse to je po vsej pravici vredno, da se navede kot odgovor na nerazne očitke v »Jugoslaviji«.

Objektiven opazovalec.

— Izpiti iz slovenskega učnega jezika. Poverjeništvu za uk je odredilo, da okrajni šolski sveti odslej ne smejo nastavljati nobenih začasnih učiteljev (ic), ki nimajo zrelostnega izpita iz slovenskega učnega jezika. Izkazati so za tem taki, ki sedaj že služujejo, a ga še nimajo, kakor slednjič tudi učitelji nemških (manjšinskih) ljudskih šol, ki dosežati še niso napravili usposobljenostnega izpita iz slovenskega jezika.

— Stoletnica dr. Gjorgja Natoševića. Učiteljsko društvo v Novem Sadu je proslavilo v nedeljo, dne 31. julija stoletnico enega najznamenitejših jugoslovanskih pedagozov rojstno stoletnico dr. Gjorgja Natoševića. Rodom v Slatkamenju ob Dunavu je študiral Natošević medicino na Dunaju ter se po končanih študijah nastanil v Novem Sadu. Tu je začel kmalu po svojem prihodu z vso vneto delovati na prosvetnem in šolskem polju. Dr. Natošević je pisal primeroma zelo mnogo; še bolj pa je delal na pedagoškem polju kot profesor in vzgojitelj učiteljskega narščarja. Največja zasluga njegova je bila, da je napisal šolske knjige za vse vrste osnovnih šol. Te knjige so bile pisane v tako modernem in naprednem duhu, da so se v prevodu uporabljale celo po drugih t. i. nesrbskih šolah. Dr. Gjorgje Natošević je umrl leta 1887, ter je pokopan v Novem Sadu. Mnogo javnih naprav novosadskega mesta spominja danes na tega odličnega moža. Imenujemo n. pr. učiteljsko tiskarno, ki nosi njegovo ime in »Srbsko Matico«, ki jo družji z dr. Natoševićem nešteto spominov. Da je postal Novi Sad že pred desetletji važno kulturno središče ne-le srbskega življa v Vojvodini, temveč tudi onega v kraljevini, je v nemali meri pripomogel baš delavni dr. Natošević. Novosadsko učiteljsko društvo je izdalo ob stoletnici velikega moža obširno knjigo o njegovem življenju in delovanju; istočasno je izšel novosadski »Učiteljski Vestnik« v povečani številki, ki je posvečena izključno spomini slavnega moža. Na oboje opozarjamo slovensko učiteljstvo in to tolikobolj, ker je dr. Gjorgje Natošević med nami skoroda popolnoma nepoznan, a po svojih delih zasluži, da se z njim čim najbolj seznanimo.

— Zagrebški Učiteljski dom. Listi poročajo iz Zagreba: Zagrebško policijsko poverjeništvu je odredilo, da se ima Učiteljski dom v Zagrebu izrečiti zagrebški sekciji UJU. Kakor znano, je pred mesecem dni na skupščini Učiteljskega društva za Hrvatsko in Slavonijo zmagala struja Jugoslovanskega učit. Udruženja. Skupščina je sklenila likvidacijo dosedanje učiteljske organizacije in pristop k Udruženju. Frankovski opozicijonci so se proti tem sklepom pritožili, češ da imajo oni večino. Pritožba ni bila upoštevana in je poverjeništvu izdalo gorenjo odredbo. Predala doma se je izvršila v soboto 6. t. m.

— Nov poslanec — učitelj. Na mesto poslanca Juraja Demetroviča, ki je bil imenovan za kraljevega namestnika v Zagrebu, je narodna skupščina pozvala tovariša Joco Oreščanina, učitelja iz Vrginog Mosta. Poslanec Oreščanin je, kakor znano, član glavnega odbora Udruženja Jugoslovanskega Učiteljstva v Beogradu.

— Razstava otroških ročnih del. V zagrebškem Umetniškem paviljonu se bo vršila od 10. marca do 10. aprila 1922, pod pokroviteljstvom prosvetnega mini-

stra g. Sv. Pribičevića razstava otroških ročnih del. Za razstavo se vrše obsežne priprave. Zbirajo se iz vse države dela otrok, ki so stari do 15 let. Dela morajo biti od otrok napravljena iz lastne iniciative brez kakršnegasibodi vpliva in pomoči od strani starejših oseb, brez predlog i. dr., torej dela, ki jih je otrok ustvaril za svojo zabavo posnemajoč svojo okolico, bodisi da so napravljena s svinčkom, barvo ali s peresom, ali da so zrezljana iz lesa, papirja itd. Taka dela naj se določijo najdlje do dne 15. februarja prihodnjega leta na adresu: »Proletni Salon«, Zagreb, lica 54. Da se olajša čim najbolj določiljanje, prevzame »Proletni Salon« stroške za pošiljanje. Vsako delo mora biti opremljeno z imenom: prebivališčem (dežela) in starostjo (številno let) otroka. Na učiteljstvu je, ga zainteresira starše, oziroma njih namestnike za to razstavo, ter da jim da potrebne nasvete, da bo uspeh razstave čim večji. »Proletni Salon« bo izdal lepo spominsko knjigo o tej razstavi, v kateri bodo reproducirana najboljša dela otrok. Knjiga bo prinesla tudi več zanimivih člankov o psihologiji otroškega ustvarjanja njihove umetnosti in njihovega dela, iz peres naših najboljših poznavalcev deške duše.

— Strokovni tečaj za izobrazbo učiteljev obrtnotrgovskih predmetov na obrtnonadaljevalnih šolah se je vršil na tehniški srednji šoli v Ljubljani od 18. julija do 16. avgusta. Udeležilo se ga je 32 učiteljev in 4 učiteljice iz vse Slovenije. Tečaj je prav spretno vodil ravnatelj nam. ing. Foerster, ki je podaval učno snov iz obrtnega računstva in kalkulacije zelo pregledno in praktično. Prof. Podkrajšek nas je na podlagi resničnih primerov, vzeti iz praktičnega življenja, uvajal v obrtno spisje in knjigovodstvo. Podaval je učno tvarino zelo temeljito in poljudno. Radi obširnosti in važnosti te snovi bi bilo želeti, naj bi se tečaj vršil 4 tedne. Predavatelju ne bi bilo treba tako vrozno hiteti, vdeleženci pa bi gotovo vse poslovne dogodke obdelali in pomilili boljše in temeljiteje. Isto velja za trgovsko in menično pravo, o kojem je predaval odvetnik dr. Alojzij Kobal. Priznati moram, da so vsi trije predavatelji obravnavali tvarino iz ljubezni do stvari same, dobro vedoč, da le ljubezen rodi zopet ljubezen, zaupanje in zanimanje. Prepričan sem zato, da bo po njih vzledu vsak izmed vdeležencev poučeval z enako ljubeznijo svoje vajence ter s tem pripomogel dvigniti obrtniški stan do one veljave, ki jo ima pri drugih kulturnih narodih. Koristil ne bo s tem samo obrtniškiemu stanu, ampak delal po njem v dobrobit naroda in države. Omenjam, da smo si pod vodstvom g. ing. Foersterja ogledali mestno elektrarno in plinaro, tobačno tovarno in papirnico v Nevčah. Kljub neznosni vročini so vztrajali vsi vdeleženci pri pouku požrtvovalno. Končno bodi izrečena na tem mestu vsem predavateljem še enkrat iskrena zahvala za njih trud. Velja pa naj ta zahvala tudi onim krogom, ki so tečaj priredili ter vdeležence zajedno gmotno podprli.

I. K.

— Tridesetletnica! Abiturienti ljubljanskega učiteljskega iz leta 1891: Bernot Ivan, Bučar Anton, Cvar Andrej, Gratian Franc, Jaklič Viktor, Juvaneč Ferdo, Malnarič Ivan, Perhac Karel, Ravnikar Alfonz, Šega Ivan, Tišina Karel, Verbič Fran, Vrščaj Ivan, Wigele Ferdo in Zadnik Ivan — praznujejo v sredo, dne 17. avgusta 1921 tridesetletnico svojega službovanja. Sestanek je ob 14. uri pri sošolecu Malnariču v Ljubljani. Stara pot št. 1, gostilna pri »Majarončku«. Na veselo svidenje!

— Na tehniški srednji šoli v Ljubljani hoče v šolskem letu 1921/22, otvorjeni sledeči oddelki: 1. višja stavbna šola; 2. višja strojna šola; 3. stavbna rokodelska šola; 4. strojna delovodska šola; 5. elektrotehnična delovodska šola; 6. mizarska in strgarska mojstrska šola; 7. kiparska šola; 8. ženska obrtna šola; 9. posebni tečajji za obrtnike; 10. javna risarska šola. Vpisovanje v I. letnik višje stavbne in višje strojne šole bo dne 15. septembra t. l. v višje letnike pa dne 19. septembra. Dne 16. septembra bo vpisovanje v I. letnik oddelkov, ki so zgoraj navedeni pod točkami 4., 5., 7. in 8., dne 17. septembra na v višje letnike teh oddelkov. V mizarsko in strgarsko mojstrsko šolo bo vpisovanje dne 16. septembra, v oddelke pod 9. in 10. od dne 21. do 24. septembra, v stavbno rokodelsko šolo na od dne 1. do 15. oktobra (v ta oddelki tudi pismeno). Ponavljalne preizkušnje bodo dne 16. septembra, sprejemne preizkušnje v višjo stavbno in

višjo strojno šolo ter v žensko obrtno šolo dne 17. septembra. S poukom se bo pričelo v vseh celoletnih oddelkih dne 21. septembra. Pri oddelkih pod 9. in 10. prične pouk dne 1. oktobra, v stavbni rokodelski šoli pa dne 3. novembra. Vse druge podrobnosti glede sprejemnih pogojev itd., so razvidne iz razglasa v Uradnem listu št. 93, z dne 8. avgusta 1921 in iz objave na razglasni deski v zavodu. Še potrebna pojasnila pa daje na zahtevo ravnateljstvo šole.

— Ugodnosti za učiteljstvo Južne Srbije in Črne gore. Ministrijski svet je sprejel predlog ministristva za prosveto, da se vsem učiteljem in učiteljicam, ki služijo v prejšnjih mejah Južne Srbije in Črne gore, računa za penzijo 8 mesecev za eno leto.

— Albin Wankmüller. Prejeli smo: Albin Wankmüller, nadučitelj na Bregu pri Ptuiju, ima drzno lice, v zadnji številki »Uč. Tov.« pisati, da je vsebina članka o njem v »Uč. Tov.« št. 26, z dne 23. 6. 1921 »od začetka do kraja izmišljena in tendenciozna.« To g. Wankmüller lahko pripoveduje vsakomur, ki ga ne pozna, samo učiteljstvu ptujskega okraja ne! Ker je po besedilu svoje objave W. prošil za uvedbo disciplinarne preiskave pri svoji nadrejeni oblasti, prosimo to, naj se obrne v W. zadevi na okrajno učiteljsko društvo ptujsko. G. Wankmüllerju pa že danes povemo, da bo smrdelo, ako hoče res mešati.

— Ročni zapisnik za mešč. šole. Opozarjam vsa ravnateljstva mešč. šol na to tiskovino, ki jo je Učit. tiskarna založila že lansko leto po naročilu tovariša D. H. Večina šol ga še ni uvedla in vendar nudi izredne prednosti. Ročni zapisnik leži v razredni miznici, vanj vpisujejo učitelji vse beležke o napredku, vedenju, posebnostih. Vsak učitelj ima tako pred seboj vedno popolno sliko o posamezniku. Velika ugodnost je to tudi za razrednika, ker da lahko vselej izčrpno sliko o učenecu staršem, kar je nemogoče, če ima vsak učitelj ročni zapisnik v svojem žepu. Tiskovina ne nalaga nobenega novega dela, ampak ga samo zenzostavi. Z njeno uvedbo odgaide namreč žepni ročni zapisnik. Pri konferencah se redi in važne opombe prenesejo v pravi katalog. Tiskovina je v polah, I pola za 6 učencev, — Bernot.

— Šolskim vodstvom na znanje. Učiteljska tiskarna pošilja te dni svoje cenike vsem šolskim vodstvom. Med tiskom pa so padle zvezkom cene in so one, ki so navedene v ceniku, neveljavne, 100 zvezkov male oblike stane sedaj D 31.25 t. j. 25 K.

— Smrtna kosa. Dne 8. t. m. je umrla v novomeški bolnišnici gospa Olga Schillerjeva, soproga tov. Rudolfa Schillerja, nadučitelja v Črnomlju. Blaga pokojnica je bila zavedna slovenska žena, ki je vzgojila vse svoje 4 otroke v narodnem in sokolskem duhu. Preostanim naše iskreno sožalje, blagopokojnici pa mir in pokoj!

— Tragična smrt. Tov. Olga Rantova iz D. M. v Polju se je šla minulo nedeljo po kosilo kopat v Ljubljano blizu vevske papirnice, zašla v vodno globino in utonila. V neposredni bližini se je nahajalo mnogo kopalcev, a ni ene-ga ni bilo, ki bi se podal nesrečnici na pomoč. Pekojna tovarišica se je mudila na počitnicah v svojem rojstnem kraju ter je službovala v pretečenem šolskem letu v Murski Soboti v Prekmurju. Blagajni spomin!

— Poroka. Tovarišica Marta Gomzi, bivša učiteljica v Ptuiški okolici, se je poročila z g. Ivico Trstenjakom, železniškim uradnikom iz Zagreba. Iskrene čestitke! Tovariš Ant. Parekar je nabral ob tej priliki za Jugoslovansko Matico znesek 250 kron.

— Himen. V soboto se je poročil v Novem mestu tov. Srečko Borštnik s tovarišico Pepico Mikoličevno, učiteljico istotam. Mnogo sreče!

— Poročil se je v Ljubljani, dne 6. t. m. g. Franjo Šfilič iz Gorice, uradnik »Gospodarske zveze«, z gdč Dantco Merljakovo, hčerko tov. Franca Merljaka, nadučitelja iz Batuj na Goriškem. Čbilo sreče!

— Razpis služb na trgovskih šolah. Na trgovskih šolah v Ljubljani, Mariboru in Celju je razpisanih skupno 17 učiteljskih mest. Natančen razpis prinaša »Uradni list« št. 94.

Ali ste že pristopili kot člani (članica) k Tvornici učil in k Učiteljskemu zdraviliškemu domu?